

**Metodyka oceny BION
powszechnych towarzystw emerytalnych
ocena za 2019 rok**

Spis treści

1	Koncepcja oceny BION powszechnych towarzystw emerytalnych	3
2	Definicje obszarów ryzyka	5
3	Pozostałe definicje.....	8
4	Szczególne zasady przeprowadzenia oceny BION PTE w związku z COVID-19..	9
4.1	Ocena zagregowanego ryzyka.....	9
	Ryzyko kredytowe	9
	Ryzyko rynkowe	10
	Ryzyko płynności	10
	Ryzyko operacyjne	11
	Pozostałe ryzyka.....	12
4.2	Ocena adekwatności kapitałowej	13
4.3	Ocena zarządzania	13
	Zarządzanie ryzykiem	14
	Zarządzanie przedsiębiorstwem	14
4.4	Korekty ocen w BION	16
5	Priorytetyzacja działań nadzorczych.....	18

1 Koncepcja oceny BION powszechnych towarzystw emerytalnych

Badanie i ocena nadzorcza (BION) powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE) opiera się na ujednoczonym podejściu do podmiotów nadzorowanych przez KNF we wszystkich sektorach rynku finansowego.

BION jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje powzięte w ramach sprawowanego nadzoru.

Celem tego procesu jest dokonanie przez nadzór:

- oceny poziomu ryzyka w PTE,
- ogólnej oceny jakości procesu zarządzania istotnymi czynnikami ryzyka przez PTE
- identyfikacji obszarów o podwyższonym ryzyku wystąpienia nieprawidłowości w działalności prowadzonej przez PTE oraz
- wydanie rekomendacji dla PTE.

Proces ten obejmuje ocenę na podstawie dostępnych danych liczbowych i odpowiednich wskaźników, a także uzyskanych informacji oraz wiedzy eksperckiej i nadzorczej analityków dokonujących oceny.

W ocenie BION stosowana jest odwrócona czterostopniowa skala gdzie 1 oznacza ocenę najlepszą i niski poziom ryzyka, a 4 ocenę najgorszą oraz wysoki poziom ryzyka. W interpretacji ocen używane są następujące przedziały wskazujące na poziom ekspozycji PTE na ryzyko.

Tabela 1. Skala oceny BION

Ocena w skali głównej	Przedział ocen szczegółowych	Interpretacja	Oznaczenie kolorystyczne
1	1,0 - 1,49	Ocena dobra	
2	1,5 - 2,49	Ocena zadowalająca	
3	2,5 - 3,49	Ocena budząca zastrzeżenia	
4	3,5 - 4,00	Ocena niedostateczna	

Po zgromadzeniu niezbędnych danych i informacji dokonuje się oceny każdego badanego PTE w poszczególnych kryteriach opisanych w części 4 niniejszej metodyki. Oceny cząstkowe podlegają agregacji w głównych obszarach tematycznych przy użyciu średniej ważonej. Wagi uwzględniają wpływ danego kryterium cząstkowego na obszar objęty oceną.

Składnikiem oceny końcowej jest ocena poziomu zagregowanego ryzyka, ocena zarządzania oraz ocena adekwatności kapitałowej. Ocena zarządzania ryzykiem premiuje wdrażanie procesów i procedur rozpoznawania ryzyka oraz jego mitygacji.

Jednym z celów BION jest identyfikacja potrzeby zastosowania środków nadzorczych adekwatnych do uzyskanej oceny i zmierzających do poprawy sytuacji w obszarach generujących zagrożenia dla stabilności finansowej PTE bądź interesu członków otwartego funduszu emerytalnego (OFE) lub dobrowolnego funduszy emerytalnego (DFE, w tym DFE zdefiniowanej daty funkcjonujące w oparciu o ustawę o PPK), którymi zarządza badane PTE.

Rysunek 1. Schemat procesu BION powszechnych towarzystw emerytalnych

2 Definicje obszarów ryzyka

Ryzyko kredytowe - ryzyko nieoczekiwanego niewykonania zobowiązania przez kontrahenta lub pogorszenia się zdolności kredytowej zagrażającej wykonaniu takiego zobowiązania.

Rodzaje ryzyka w ramach ryzyka kredytowego:

- **ryzyko koncentracji** –wynikające z uzależnienia się (braku dywersyfikacji) lub nadmiernej ekspozycji wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych,
- **ryzyko inwestycji w podmioty zależne** – ryzyko utraty wartości zaangażowania kapitałowego i straty z tytułu zobowiązania wsparcia podmiotu zależnego związane z inwestycjami w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnie kontrolowanych.

Ryzyko rynkowe - ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub negatywnej zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych (cen na rynku).

Rodzaje ryzyka w ramach ryzyka rynkowego:

- **ryzyko stóp procentowych** –związane z wrażliwością na zmiany stóp procentowych,
- **ryzyko cen instrumentów** –wynikające z wrażliwości na zmiany cen instrumentów finansowych,
- **ryzyko kursowe** –dotyczące wrażliwości na zmiany kursów walut.

Ryzyko płynności - ryzyko niewywiązania się z bieżących zobowiązań w wyniku niedopasowania przepływów finansowych.

Rodzaje ryzyka w ramach ryzyka płynności:

- **ryzyko niedopasowania aktywów i pasywów** –wynikające z rozbieżności w wysokości i czasie przepływów finansowych wynikających z zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań. W ramach tego rodzaju ryzyka bierzemy pod uwagę:
niemożność upłynnienia przez PTE lokat i innych aktywów w celu uregulowania swoich zobowiązań w momencie, gdy stają się one wymagalne, brak instrumentów dostępnych do sprzedaży w sytuacji zwiększonych zobowiązań,
- **ryzyko rozliczenia** – wynikające z ograniczenia w transferze środków finansowych,
- **ryzyko opcji** – związane z prawem kontrahenta do zmiany wysokości i terminów przepływów pieniężnych.

Ryzyko operacyjne - ryzyko wystąpienia straty związane z niedostateczną efektywnością działań ludzi, systemów, warunków zewnętrznych oraz procesów zachodzących w podmiocie (również przy ich wdrażaniu):

- **ryzyko technologiczne i techniczne** - ryzyko pogorszenia wyniku finansowego towarzystwa, naruszenia przepisów prawa (w szczególności w zakresie ochrony danych wrażliwych klientów lub informacji stanowiących tajemnicę zawodową) lub utraty reputacji na skutek niewłaściwego zarządzania technologiami informacyjnymi i procesami lub ryzyko zakłóceń działalności podmiotu wskutek zaburzeń pracy systemów teleinformatycznych i informacyjnych,
- **ryzyko outsourcingu** - ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania podmiotu, jego majątku lub pracowników,
- **ryzyko nadużyć/defraudacji** - ryzyko związane ze świadomym działaniem na szkodę podmiotu przez jego pracowników lub osoby trzecie,
- **ryzyko bezpieczeństwa** – ryzyko zakłócenia funkcjonowania podmiotu lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony jego zasobów i informacji,
- **ryzyko zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania)** – ryzyko braku możliwości prowadzenia działalności przez podmiot lub poniesienia strat w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych takich jak trzęsienia ziemi, pożary, powodzie, akty terroru, brak dostępu do siedziby (miejsca prowadzenia działalności) lub mediów.

Pozostałe obszary są uwzględniane przy ocenie ryzyka operacyjnego lub umieszczone w innych kategoriach ryzyka:

- **ryzyko utraty reputacji** - ryzyko związane z negatywnym odbiorem wizerunku podmiotu przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, nadzorców, regulatorów oraz opinię publiczną,
- **ryzyko podatkowe i rachunkowe** – ryzyko negatywnych skutków ekonomicznych dla podmiotu z powodu niewłaściwej (nieprawidłowej) ewidencji rachunkowej, sprawozdawczości, błędnego wyznaczenia zobowiązań podatkowych podmiotu lub ich nieterminowej zapłaty,
- **ryzyko produktu** - ryzyko związane ze sprzedażą przez podmiot produktu (usług), który: nie spełnia wymagań i potrzeb klientów, nie jest zgodny z prawem i regulacjami, generuje dodatkowe ryzyko (dla podmiotu i jego klientów), nie ma dostatecznego wsparcia w procesach zachodzących w podmiocie, czy też pracownikach.

Ryzyko zarządzania OFE i DFE (w tym funduszy zdefiniowanej daty związanych z PPK), jako ryzyko specyficzne PTE, w ramach ryzyka operacyjnego:

- **ryzyko wystąpienia szkody w OFE lub DFE** spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem przez PTE swych obowiązków w zakresie zarządzania funduszami i ich reprezentacji,
- **ryzyko zarządzania konfliktem interesów w OFE, DFE i PTE** - ryzyko związane z działaniem na szkodę OFE lub DFE przez członków władz statutowych towarzystwa, osób pozostających z towarzystwem w stosunku pracy, osób pozostających z towarzystwem lub funduszem w stosunku zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze, pracowników podmiotów pozostających z

towarzystwem lub funduszem w stosunku zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze w szczególności ryzyko wykorzystania informacji o lokatach funduszu, planowanych transakcjach OFE lub DFE, strategii inwestycyjnej. Ryzyko to w szczególności obejmuje zagadnienia inwestycji własnych pracowników PTE, konflikt interesów spółek w ramach grupy finansowej, której częścią jest OFE lub DFE, a także ryzyko konfliktu interesów między działalnością inwestycyjną OFE oraz DFE,

- **ryzyko związane ze stosowanymi zasadami ładu korporacyjnego** – ryzyko powstania szkody w OFE lub DFE w związku z niestosowaniem lub nieprawidłowym stosowaniem zasad ładu korporacyjnego w odniesieniu do spółek znajdujących się w portfelu OFE lub DFE oraz spółek w ramach grupy finansowej, do której należą fundusze i towarzystwo (np. poprzez kierowanie się w działalności lokacyjnej funduszy zasadami innymi niż rentowność i bezpieczeństwo lokat),
- **ryzyko zarządzania umowami zawieranymi przez PTE z podmiotami zewnętrznymi** - ryzyko zawierania przez PTE na rzecz OFE lub DFE, niekorzystnych umów z podmiotami zewnętrznymi i wynikających z tego negatywnych konsekwencji dla członków funduszy lub zdarzeń niekorzystnie wpływających na sytuację finansową PTE,
- **ryzyko agenta transferowego** - ryzyko powstania szkody w OFE lub DFE w związku z nieprawidłowościami w wykonaniu umowy przez podmiot zewnętrzny/komórkę w ramach PTE wykonujących funkcje agenta transferowego dla OFE lub DFE, w szczególności w takich obszarach jak: zarządzanie umowami z OFE lub DFE, prowadzenie rejestru członków OFE i DFE, przeliczanie i umarzanie jednostek rozrachunkowych,
- **ryzyko utraty członków** – specyficzne dla OFE lub DFE ryzyko osłabienia pozycji rynkowej OFE lub DFE, w szczególności ryzyko utraty reputacji OFE lub DFE.

Ryzyko biznesowe – ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej.

Ryzyko biznesowe przejawia się w następujących obszarach:

- **ryzyko strategiczne** - ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany,
- **wyniku finansowego** – ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju oraz zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitałów,
- **otoczenia ekonomicznego** – ryzyko zmiany warunków ekonomiczno-społecznych mających niekorzystny wpływ na podmiot (np. cykli koniunkturalnych),
- **regulacyjne** – ryzyko zmiany prawnych warunków prowadzenia działalności,
- **konkurencji** – ryzyko zmian rynkowych mających niekorzystny wpływ na podmiot.

Ryzyko modeli – ryzyko wdrożenia nieprawidłowo zbudowanych (zdefiniowanych) modeli, taryf lub parametrów, niewłaściwego zastosowania modeli lub braku niezbędnej ich aktualizacji.

- **ryzyko danych** – ryzyko wynikające z wykorzystania (do budowy modeli) nieprawidłowych, niewiarygodnych lub niekompletnych danych,
- **ryzyko założeń** – ryzyko wynikające z założeń lub uproszczeń przyjętych przy budowaniu modeli lub ustalaniu parametrów,
- **ryzyko metodologiczne** – ryzyko wynikające z wykorzystania do budowy modeli, taryfikacji lub ustalania parametrów niewłaściwych narzędzi, technik lub metod (w tym statystycznych),
- **ryzyko administrowania** – ryzyko niewłaściwego zastosowania lub działania modeli z powodu ich nieadekwatnego monitorowania, walidacji lub aktualizacji.

Ryzyko kapitałowe – ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału w wysokości wymaganej w obowiązujących regulacjach lub adekwatnej do ekspozycji PTE na ryzyko związane z prowadzoną działalnością.

3 Pozostałe definicje

System kontroli wewnętrznej - system obejmujący w szczególności procedury administracyjne i księgowe, organizację kontroli wewnętrznej, odpowiednie ustalenia w zakresie raportowania na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej PTE oraz funkcję zgodności z przepisami („compliance”).

System kontroli wewnętrznej składa się z następujących ściśle powiązanych elementów: środowisko kontroli (obejmujące sposób zarządzania PTE, kierowania pracownikami), czynności kontrolne (działania zwiększające możliwości osiągnięcia zamierzonych celów i minimalizujące ryzyko poprzez zasady zatwierdzania, podziału obowiązków, weryfikacji, uzgodnień), komunikacji i informowania (określające sposób przekazywania informacji), monitorowania.

Celami systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- prawidłowości procedur administracyjnych i księgowych a także sprawozdawczości finansowej oraz rzetelnego raportowania wewnętrznego i zewnętrznego,
- zgodności działania z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz z uwzględnieniem rekomendacji nadzorczych.

Audyt wewnętrzny - działalność niezależna i obiektywna, której celem jest ocena adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej i innych elementów systemu zarządzania.

Komitet Inwestycyjny - organ kolegialny posiadający bezpośredni wpływ na politykę inwestycyjną funduszu/funduszy.

Komitet Audytu – komitet o którym mowa w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. poz. 1089, z późn. zm. – zwanej dalej „ustawą o biegłych rewidentach”).

4 Szczególne zasady przeprowadzenia oceny BION PTE w związku z COVID-19

Organ nadzoru ustala szczególne zasady przeprowadzenia procesu badania i oceny nadzorczej dla PTE za 2019 rok, wprowadzone ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej COVID-19.

Zasady przeprowadzania BION za 2019 rok w 2020 r.:

1. Oceny nadzorcze dla wszystkich PTE zostaną nadane w formule uproszczonej, tj. na podstawie dostępnych w UKNF danych finansowych oraz wszelkich innych informacji zarówno będących w posiadaniu Urzędu, jak i ogólnodostępnych.
2. W szczególnych przypadkach Urząd zwraca się do podmiotu podlegającego ocenie o przekazanie dodatkowych wyjaśnień w zakresie objętym procesem BION.
3. Formuła w jakiej proces BION zostanie przeprowadzony w 2020 r. nie będzie brana pod uwagę przy ustalaniu formuły BION w latach kolejnych.

Poniżej przedstawiono metodykę oceny poszczególnych obszarów ryzyka.

Ocena poszczególnych kryteriów opisanych poniżej oraz ocen w obszarach, jest zmieniana przez eksperta lub panel nadzorczy w przypadku, gdy informacje pozyskane w ramach nadzoru, inspekcji lub stan faktyczny uzasadniają dokonanie takiej zmiany.

4.1 Ocena zagregowanego ryzyka

Jest to obszar skupiający główne czynniki ryzyka związane z działalnością PTE poza ryzykiem kapitałowym i zapewnieniem adekwatności kapitałowej PTE. W skład jego wchodzi pięć komponentów: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności, ryzyko operacyjne oraz pozostałe ryzyka. Waga tego ryzyka w ocenie końcowej po agregacji wynosi 35%.

Ryzyko kredytowe

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia(3)	niedostateczna (4)
1.1.1	Udział pozostałych lokat ¹ (tj. innych niż dłużne papiery wartościowe emitowane przez: Skarb Państwa, NBP, Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Gospodar-	0%-10%	10%-25%	25%-40%	>40%

¹ Definicja lokat PTE na potrzeby oceny BION obejmuje następujące kategorie aktywów: długoterminowe aktywa finansowe, krótkoterminowe aktywa finansowe oraz środki pieniężne i inne aktywa pieniężne.

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia(3)	niedostateczna (4)
	stwa Krajowego lub innych niż środki pieniężne) w aktywach pomniejszonych o czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i wartości niematerialne i prawne.				
1.1.3	Maksymalny udział lokat w jednym podmiocie lub grupie podmiotów powiązanych w aktywach ogółem (bez Skarbu Państwa i NBP).	0%-20%	20%-35%	35%-50%	>50%
1.1.4	Ocena poziomu zaangażowania PTE w jednostkach zależnych, stowarzyszonych lub współkontrolowanych w odniesieniu do aktywów oraz poziomu kontroli w tych spółkach.	Brak inwestycji	Relatywnie niski udział lokat	Udziały większościowe oraz wysoki relatywny poziom tego rodzaju lokat	Udziały mniejszościowe przy wysokim poziomie zaangażowania

Ryzyko rynkowe

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
1.2.1	Przychody z działalności finansowej / przychody ogółem.	<10%	10%-20%	20%-30%	>30%
1.2.2	Koszty z działalności finansowej związane z lokatami / koszty ogółem.	<10%	10%-20%	20%-30%	>30%
1.2.3	Udział lokat w akcje i udziały w ogólnej sumie lokat.	<15%	15%-30%	30%-50%	>50%

Ryzyko płynności

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
1.3.1	Środki pieniężne / zobowiązania krótkoterminowe.	>1	0,75-1	0,5-0,75	<0,5
1.3.2	Wskaźnik bieżącej płynności = aktywa obrotowe / zobowiązania bieżące.	>2	1,5-2	1-1,5	<1
1.3.3	Środki płynne krótko- i długoterminowe ² / (całość zobowiązań + rezerwy na zobowiązania + RMK bierne).	>1	0,75-1	0,5-0,75	<0,5

² Pod pojęciem płynne środki krótko- i długoterminowe rozumie się: krótko- i długoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa, NBP i BGK, środki pieniężne, należności krótkoterminowe od OFE z tytułu opłat od składek i opłaty za zarządzanie oraz pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
1.3.4	Udział zobowiązań krótkoterminowych PTE z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych w kapitałach własnych PTE.	0%-5%	5%-10%	10%-20%	>20% (przekroczenie limitu ustawowego)

Ryzyko operacyjne

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
1.4.1	Udział w rynku pod względem prowadzonych rachunków członków OFE i DFE (bez martwych rachunków).	<5%	5%-7,5%	7,5%-10%	>10%
1.4.2	Ile kluczowych czynności towarzystwo powierzyło podmiotom trzecim?	Brak outsourcingu lub 1	2	3	4 i więcej
1.4.7	Czy towarzystwo zmieniało miejsce prowadzenia działalności w badanym okresie?	Nie		Tak	
1.4.14	Czy w ciągu ostatnich 5 lat nastąpiły zmiany kluczowego biegłego rewidenta badającego sprawozdania finansowe PTE, OFE i/lub DFE oraz podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych PTE, OFE i/lub DFE?	Ocena ekspercka uwzględniająca fakt dokonania zmiany i to czy zmiana miała miejsce w obrębie grupy kapitałowej, do której należy podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych PTE i OFE i/lub DFE. Jeżeli PTE nie dokonuje zmiany przez okres dłuższy niż 5 lat lub dokonując rotacji podmiotu do badania sprawozdania finansowego, wybiera podmiot z tej samej sieci (w rozumieniu ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. poz. 1089)) przez okres dłuższy niż 5 lat to ocena 4.			
1.4.15	Opinia wydana przez biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego PTE i/lub funduszy za rok podlegający ocenie BION.	Bez zastrzeżeń lub objaśnienie / uwaga w opinii organu nadzoru nie wpływa negatywnie na jakość sprawozdania finansowego.	Objaśnienie / uwaga w opinii organu nadzoru wpływa negatywnie na jakość sprawozdania finansowego.	Opinia z zastrzeżeniem	Ocena biegłego rewidenta negatywna lub brak opinii lub odmowa wydania opinii przez biegłego
1.4.18	Odsetek błędnych plików w sprawozdawczości do UKNF w roku oceny BION.	< 3%	3% - 5%	5% - 10%	>10%
1.4.26	Czy stwierdzone zostały przypadki sporządzania sprawozdań finansowych niezgodnie z zasadami rachunkowości lub przepisami prawa w roku oceny BION?	Ocena ekspercka uwzględniająca wagę niezgodności oraz jej wpływ na prezentację sytuacji finansowej.			

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
1.4.30	Wypełnianie obowiązków informacyjnych oraz ogólna współpraca Towarzystwa z organem nadzoru.	Ocena ekspercka obejmująca wypełnianie obowiązków informacyjnych do UKNF oraz współpracę Towarzystwa z nadzorem.			

Pozostałe ryzyka

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
1.5.2	Poziom kosztów = koszty całkowite PTE / przychody całkowite PTE.	<70%	70%-90%	90%-100%	>100%
1.5.3	Rentowność netto = wynik netto / przychody z zarządzania funduszami.	>20%	10%-20%	0%-10%	<0%
1.5.4	Rentowność operacyjna = wynik techniczny z zarządzania / przychody z tytułu zarządzania funduszami.	>30%	15%-30%	0%-15%	<0%
1.5.5	Ocena raportów o szczegółowej metodologii wyceny instrumentów stanowiących lokaty funduszy.	Im mniejsza liczba i waga uzasadnionych zastrzeżeń zgłaszanych przez organ nadzoru w okresie ostatniej oceny, tym lepsza ocena.			
1.5.6	Udział czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów oraz wartości niematerialnych i prawnych w aktywach.	<10%	10%-20%	20%-30%	>30%
1.5.7	Wpływ prowadzenia DFE na sytuację PTE w wymiarze finansowym, prawnym i operacyjnym. Ryzyko związane z PPK.	Ocena ekspercka uwzględniająca wpływ wprowadzenia DFE na sytuację PTE w aspekcie finansowym i organizacyjnym.			
1.5.8	Wskaźnik = liczba członków OFE, którzy złożyli oświadczenie o przekazywaniu składki do OFE / ogólna liczba członków liczony na ostatni dzień roku oceny BION.	>15%	10%-15%	5%-10%	<5%
1.5.9	Tracking error stopy zwrotu OFE względem średniej stopy zwrotu wszystkich OFE, wyznaczony na podstawie tygodniowych stóp zwrotu z jednostki rozrachunkowej za okres oceny BION (zannualizowany).	<średnia ³ -25 p.b.	w przedziale od średnia-25 p.b. do średnia+25 p.b.	w przedziale od średnia+25 p.b. do średnia+75 p.b.	> średnia+75 p.b.
1.5.10	Wskaźnik przepływu kapitału z/do OFE związanych z przeliczeniem środków lub umorzeniem jednostek rozrachunkowych = wartość jednostek umorzonych z kapitału członkowskiego / wartość środków przeliczonych na jednostki rozrachunkowe członków	<1	1 – 1,5	1,5 - 2	>2

³ Średnia wskaźników tracking error wszystkich OFE

4.2 Ocena adekwatności kapitałowej

Ocena adekwatności kapitałowej posiada 30% wagę w ocenie końcowej BION, w jej ramach oceniane są: poziom ryzyka kapitałowego i zarządzanie kapitałem.

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
2.1.1	Kapitał własny / suma bilansowa.	>90%	70%-90%	50%-70%	<50%
2.1.2	Wskaźnik ROE: wynik finansowy netto do średniej wartości kapitału własnego na początek i koniec ostatniego roku.	>20%	5%-20%	0%-5%	<0%
2.1.3	Wskaźnik pokrycia WAN OFE na datę oceny BION = (kapitał własny PTE + wartość środków Funduszu Gwarancyjnego) / wartość aktywów netto OFE.	>1,75%	1,5%-1,75%	1,25%-1,5%	<1,25%
2.1.4	Wskaźnik pokrycia WAN OFE na datę oceny BION = (środki płynne PTE + wartość środków Funduszu Gwarancyjnego) / wartość aktywów netto OFE.	>1,75%	1,5%-1,75%	1,25%-1,5%	<1,25%
2.1.5	Ocena akcjonariuszy PTE.	Ocena ekspercka uwzględniająca m.in. standing finansowy akcjonariusza, ewentualnie rating, reputację podmiotu, pozycję na rynku finansowym, informacje bieżące dotyczące akcjonariusza, przekształcenia w grupie, przynależność akcjonariuszy do jednej grupy, jeden czy kilku akcjonariuszy. Uwzględnia się również ewentualne potwierdzenie dostępu do źródeł finansowania od akcjonariuszy.			
2.1.6	Ocena pokrycia kapitałów aktywami.	Ocena jakości aktywów pokrywających kapitał, pozytywna ocena pokrycia kapitału płynnymi aktywami, ocena sposobu alokacji aktywów wg rodzajów lokat i koncentracji (płynność lokat, koncentracja, wrażliwość na czynniki zewnętrzne, ryzyko kredytowe).			
2.1.18	Ocena stosowania się przez towarzystwo do rekomendacji KNF w zakresie polityki dywidendowej w okresie 3 lat przed datą oceny BION.	Ocena ekspercka obejmująca stosowanie się przez towarzystwo do rekomendacji organu nadzoru w zakresie polityki dywidendowej, a także wpływu prowadzonej polityki dywidendowej na sytuację finansową PTE.			

4.3 Ocena zarządzania

Ocena zarządzania ryzykiem uwzględnia dwa aspekty: procesy zarządzania ryzykiem sensu stricto oraz ocenę zarządzania przedsiębiorstwem. Waga tego obszaru w ocenie końcowej wynosi 35%.

Zarządzanie ryzykiem

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
3.1.1	Czy w towarzystwie istnieje jednolity dokument opisujący sformalizowany system/politykę/strategię/program zarządzania ryzykiem?	Tak			Nie
3.1.13	Czy w towarzystwie jest Komitet Inwestycyjny?	Tak			Nie
3.1.18	Jak często zbiera się Komitet Inwestycyjny?	Częściej niż raz w miesiącu	Co najmniej raz w miesiącu	Raz na kwartał	Rzadziej niż raz na kwartał
3.1.50	Jakie procesy krytyczne zostały zdefiniowane?	Towarzystwo zdefiniowało kluczowe procesy krytyczne.	Towarzystwo zdefiniowało większość procesów krytycznych.	Towarzystwo nie uwzględniło istotnych procesów krytycznych.	Żadne procesy krytyczne nie zostały zdefiniowane.
3.1.53	Towarzystwo przeprowadza testy ciągłości działania dla procesów definiowanych, jako krytyczne.	Tak			Nie
3.1.81	Czy towarzystwo monitoruje stopień zaangażowania kapitałowego zarządzanych przez nie funduszy w spółkach, w których osiągnięcie określonego progu wymaga wypełnienia obowiązków informacyjnych lub uzyskania zgody organu nadzoru?	Tak			Nie
3.1.86	Działania towarzystwa w celu realizacji rekomendacji organu nadzoru przekazanych w ocenie BION za poprzedni rok?	Towarzystwo podjęło działania zmierzające do realizacji wszystkich rekomendacji organu nadzoru związanych z poprzednią oceną BION.	Towarzystwo podjęło działania zmierzające do realizacji większości rekomendacji organu nadzoru związanych z poprzednią oceną BION.	Towarzystwo podjęło działania zmierzające do realizacji niektórych rekomendacji organu nadzoru związanych z poprzednią oceną BION.	Towarzystwo nie podjęło żadnych działań zmierzających do realizacji rekomendacji organu nadzoru związanych z poprzednią oceną BION.
3.1.88	Czy w towarzystwie funkcjonuje system zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego?	Tak			Nie

Zarządzanie przedsiębiorstwem

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
3.2.4	Czy były stwierdzane przez KNF nieprawidłowości w działalności podmiotu skutkujące wysłaniem powiadomienia?	Nie	1 powiadomienie	2 powiadomienia	3 i więcej powiadomień
3.2.7	Czy było prowadzone postępowanie w zakresie nałożenia kary pieniężnej na towarzystwo?	Nie		Tak	
3.2.8	Czy była nałożona kara pieniężna na towarzystwo lub członków organów statutowych towarzystwa?	Nie			Tak

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
3.2.14	Czy w PTE został określony i opisany system kontroli wewnętrznej?	Tak			Nie
3.2.17	Czy w PTE została formalnie ustanowiona osoba badająca zgodność działania PTE z prawem (funkcja compliance)?	Tak, jest to odrębna funkcja i odrębna osoba.	Tak, jest to osoba pełniąca tę funkcję wraz z inną funkcją.	Nie, ale w praktyce funkcję tę wykonuje jeden z pracowników.	Nie
3.2.19	Czy w PTE funkcjonuje audyt wewnętrzny?	Tak			Nie
3.2.20	Czy w PTE została formalnie ustanowiona osoba odpowiedzialna za audyt?	Tak, jest to odrębna funkcja i odrębna osoba.	Tak, jest to osoba pełniąca tę funkcję wraz z inną funkcją.	Nie, ale w praktyce funkcję tę wykonuje jeden z pracowników	Nie
3.2.21	Komu podlega komórka audytu wewnętrznego?	bezpośrednio Zarządowi	prezesowi Zarządu	dyrektorowi departamentu	brak
3.2.27	Czy skład zarządu jest zgodny z prawem? (na dzień oceny BION)	Tak			Nie
3.2.28	Czy wystąpiła niezgodność składu zarządu w ciągu roku i jaka była reakcja podmiotu na nieprawidłowość?	Nie wystąpiła sytuacja niezgodności z prawem w badanym okresie.	Działania mające na celu usunięcie niezgodności podjęte w okresie do 2 miesięcy.	Działania mające na celu usunięcie niezgodności podjęte w okresie dłuższym niż 2 miesiące, lecz krótszym niż 4 miesiące.	Działania mające na celu usunięcie niezgodności podjęte w okresie dłuższym niż 4 miesiące.
3.2.29	Czy skład rady nadzorczej jest zgodny z prawem i statutem PTE? (na dzień oceny BION)	Tak			Nie
3.2.30	Czy wystąpiła niezgodność składu rady nadzorczej w ciągu roku i reakcja podmiotu na nieprawidłowość?	Nie wystąpiła sytuacja niezgodności z prawem w badanym okresie.	Działania mające na celu usunięcie niezgodności podjęte w okresie do 2 miesięcy.	Działania mające na celu usunięcie niezgodności podjęte w okresie dłuższym niż 2 miesiące, lecz krótszym niż 4 miesiące.	Działania mające na celu usunięcie niezgodności podjęte w okresie dłuższym niż 4 miesiące.
3.2.35	Czy w PTE została formalnie ustanowiona osoba odpowiedzialna za zarządzanie ryzykiem?	Tak, jest to odrębna funkcja i odrębna osoba.	Tak, jest to osoba pełniąca tę funkcję wraz z inną funkcją.	Nie, ale w praktyce funkcję tę wykonuje jeden z pracowników.	Nie
3.2.38	Czy występują braki w składzie Zarządu PTE (w tym Prezesa) utrzymujące się co najmniej 1 rok?	Nie			Tak
3.2.39	Czy w okresie objętym oceną BION były kierowane do prokuratury zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w sprawach związanych z działalnością towarzystwa lub funduszu?	Nie	Ocena ekspercka uwzględniająca wagę i charakter sprawy.		

ID	Wskaźnik / Pytanie	Ocena nadzorcza			
		dobra (1)	zadowalająca (2)	budząca zastrzeżenia (3)	niedostateczna (4)
3.2.40	Czy PTE stosuje Zasady ładu korporacyjnego wydane przez KNF?	Tak, w pełnym zakresie	Tak, ale z niektórymi wyjątkami	Tak, ale z licznymi wyjątkami	Nie
3.2.43	Jaka jest częstotliwość posiedzeń Rady Nadzorczej Towarzystwa?	Nie rzadziej niż co 2 miesiące albo 4 razy w roku w przypadku działania Komitetów	Raz na kwartał	Trzy razy w roku	Rzadziej niż trzy razy w roku
3.2.50	Czy skład komitetu audytu jest zgodny z przepisami prawa? (na dzień oceny BION)	Tak			Nie

4.4 Korekty ocen w BION

Przedstawione powyżej kryteria i sposób oceny podlegają ostatecznej akceptacji przez panel ekspertów UKNF. Ocena uzyskana zgodnie z podstawową metodyką jest korygowana w przypadku, gdy analiza przedstawionych dokumentów, informacje pozyskane w ramach nadzoru, inspekcji lub stan faktyczny uzasadniają dokonanie takiej zmiany. Korekcie może również podlegać ocena końcowa. Lista korekt stosowanych przy przeprowadzaniu oceny powszechnych towarzystw emerytalnych została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela korekt ocen w ramach BION PTE

Lp.	Kryterium będące podstawą korekty	Opis korekty	Obszar korygowany	Ocena szczegółowa BION po korekcie
1	1.3.4	Jeśli w towarzystwie poziom zobowiązań krótkoterminowych PTE z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych przekracza 20% kapitału własnego wówczas ocena ryzyka płynności jest równa 4, a ocena poziomu ryzyka ogółem nie może być lepsza niż 3.	ryzyko płynności	4
			ryzyko ogółem	3
2	brak (wymóg ustawy)	Jeśli w towarzystwie występuje niedobór kapitału (wynikający z wymogu ustawowego) ocena obszaru adekwatności kapitałowej jest równa 4, a końcowa ocena BION nie może być lepsza niż 3.	adekwatność kapitałowa	4
			kończąca ocena BION	3
3	2.1.3 lub 2.1.4	Jeśli ocena pokrycia aktywów netto OFE kapitałem własnym PTE i środkami z Funduszu Gwarancyjnego lub ocena pokrycia aktywów netto OFE środkami płynnymi PTE i środkami z Funduszu Gwarancyjnego jest niedostateczna, wówczas ocena obszaru adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 3.	adekwatność kapitałowa	3
4	2.1.3 lub 2.1.4	Jeśli ocena pokrycia aktywów netto OFE kapitałem własnym PTE i środkami z Funduszu Gwarancyjnego lub ocena pokrycia aktywów netto OFE środkami płynnymi PTE i środkami z Funduszu Gwarancyjnego jest na poziomie oceny budzącej zastrzeżenia, wówczas ocena obszaru adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 2.	adekwatność kapitałowa	2
5	1.4.15		ryzyko operacyjne	4

Lp.	Kryterium będące podstawą korekty	Opis korekty	Obszar korygowany	Ocena szczegółowa BION po korekcie
		W przypadku, gdy wydana przez biegłego rewidenta ocena z badania sprawozdania finansowego PTE, OFE lub DFE jest negatywna, wówczas ocena ryzyka operacyjnego i ocena końcowa BION jest równa 4.	końcowa ocena BION	4
6	1.4.15	Jeśli biegły rewident wydał opinię z zastrzeżeniem do sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie, to ocena ryzyka operacyjnego nie może być lepsza niż 2,5.	ryzyko operacyjne	2,5
7	1.4.14	Jeżeli PTE nie dokonuje zmiany podmiotu do badania sprawozdania finansowego PTE, OFE lub DFE przez okres dłuższy niż 5 lat lub dokonując rotacji, wybiera podmiot z tej samej sieci (w rozumieniu ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. poz. 1089)) przez okres dłuższy niż 5 lat, to ocena obszaru ryzyko operacyjne nie może być lepsza niż 3,5.	ryzyko operacyjne	3,5
8	1.4.26	Jeżeli stwierdzone zostały przypadki sporządzania sprawozdań finansowych niezgodnie z zasadami rachunkowości lub przepisami prawa, to ocena obszaru ryzyko operacyjne nie może być lepsza niż 3.	ryzyko operacyjne	3
9	3.2.38	Jeżeli występują braki w składzie Zarządu PTE (w tym Prezesa Zarządu) utrzymujące się przynajmniej 1 rok, ocena zarządzania przedsiębiorstwem nie może być lepsza niż 2,5.	zarządzanie przedsiębiorstwem	2,5
10	3.2.8	Jeżeli w roku ocenianym w BION na PTE została nałożona kara, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 1,75.	ocena zarządzania	1,75
11	zalecenia organu nadzoru w zakresie polityki dywidendowej	W przypadku, gdy towarzystwo nie stosuje się do zaleceń organu nadzoru w zakresie polityki dywidendowej, wówczas panel ekspertów UKNF może podjąć decyzję o obniżeniu oceny w obszarze adekwatności kapitałowej do 4.	adekwatność kapitałowa	4 decyzja PANELU ekspertów
12	zalecenia organu nadzoru do poprzedniej oceny BION wytyczne / rekomendacje organu nadzoru	Ocena końcowa BION lub ocena zarządzania może zostać obniżona, gdy towarzystwo: - nie zastosowało się do istotnych zaleceń organu nadzoru wynikających z poprzedniej oceny BION, - nie stosuje się do wytycznych / rekomendacji organu nadzoru.	końcowa ocena BION lub ocena zarządzania	decyzja PANELU ekspertów
13	ankieta i wiedza nadzorcza	Jeżeli towarzystwo lub jego akcjonariusze planują lub podejmują działania mające na celu dokonanie zmian właścicielskich w towarzystwie, połączenie z innym towarzystwem, przejęcie zarządzania innym funduszem emerytalnym lub przekształcenie wynikające z obowiązujących przepisów prawa, rezygnację z prowadzenia dotychczasowej działalności w całości bądź w części, a działania te w ocenie organu nadzoru mogą mieć znaczny i negatywny wpływ na poziom ryzyka działalności towarzystwa lub zagrażać jego stabilnemu funkcjonowaniu, to ocena końcowa BION może zostać obniżona decyzją panelu ekspertów.	końcowa ocena BION	decyzja PANELU ekspertów
14	ocena poziomu ryzyka ogółem	W przypadku, gdy ocena poziomu ryzyka ogółem jest niedostateczna, wówczas ocena końcowa BION nie może być lepsza niż 2,5.	końcowa ocena BION	2,5
15	ocena adekwatności kapitałowej	W przypadku, gdy ocena adekwatności kapitałowej jest niedostateczna, wówczas ocena końcowa BION nie może być lepsza niż 3.	końcowa ocena BION	3
16	ocena zarządzania	W przypadku, gdy ocena zarządzania jest niedostateczna, wówczas ocena końcowa BION nie może być lepsza niż 2,5.	końcowa ocena BION	2,5

Lp.	Kryterium będące podstawą korekty	Opis korekty	Obszar korygowany	Ocena szczegółowa BION po korekcie
17	wiedza nadzorcza	W sytuacji, gdy panel ekspertów UKNF stwierdzi, że ocena nadana na podstawie metodyki BION nie odzwierciedla w pełni faktycznej sytuacji towarzystwa możliwa jest korekta oceny.	możliwa korekta wszystkich ocen	decyzja PANELU ekspertów
18	3.1.81	Jeżeli w kryterium oceniającym monitorowanie przez towarzystwo stopnia zaangażowania kapitałowego zarządzanych przez nie funduszy w spółkach, w których osiągnięcie określonego progu wymaga wypełnienia obowiązków informacyjnych lub uzyskania zgody organu nadzoru, została nadana ocena niedostateczna, wówczas ocena zarządzania ryzykiem może zostać skorygowana według decyzji panelu ekspertów.	ocena zarządzania ryzykiem	decyzja PANELU ekspertów
19	nd	W przypadku jeśli ocena jednego z obszarów ryzyka (kredytowe, rynkowe, płynności, operacyjne lub pozostałe ryzyka) jest niedostateczna, wówczas ocena ryzyka ogółem nie może być lepsza niż 2,5.	ryzyko ogółem	2,5

5 Priorytetyzacja działań nadzorczych

Poziom oceny nadzorczej uzyskanej przez towarzystwo determinuje stopień intensywności działań nadzorczych podejmowanych przez UKNF. Co do zasady, im gorsza jest ocena PTE, tym większe jest nasilenie czynności organu nadzoru zmierzających do poprawy sytuacji podmiotu oraz do ochrony interesów członków OFE i DFE zarządzanych przez dane PTE. Ze względu na fakt, iż OFE / DFE stanowią jeden z elementów systemu zabezpieczenia społecznego, istotność każdego PTE jest oceniana jako wysoka.

Rysunek 2. Intensywność działań nadzorczych

Ocena istotności PTE		INTENSYWNOŚĆ DZIAŁAŃ NADZORCZYCH				Ocena końcowa BION PTE
wysoka	niska	umiarkowana	podwyższona	wysoka		
	dobra (1 – 1,49)	zadowalająca (1,5 – 2,49)	budząca zastrzeżenia (2,5 – 3,49)	niedostateczna (3,5 – 4)		

BION określa katalog potencjalnych działań, które mogą być zastosowane dla każdego przedziału uzyskanych ocen towarzystwa. Nie zakłada on jednak pełnego automatyzmu w tym zakresie i pozostawia pewną swobodę elastycznego kształtowania indywidualnej polityki nadzorczej. Podkreślenia wymaga fakt, że wszelkie działania nadzorcze wymienione w poniższym zestawieniu będą wykonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Intensywność działań nadzorczych	Katalog potencjalnych działań nadzorczych
Niska intensywność działań nadzorczych	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie i analiza danych sprawozdawczych • Rozważenie wezwania do udzielenia wyjaśnień lub przekazania dodatkowych informacji w zakresie występujących nieprawidłowości i w obszarach o ocenie wyższej niż 2,49 • Rozważenie przeprowadzenia kontroli problemowej w obszarach o ocenie wyższej niż 2,99
Umiarkowana intensywność działań nadzorczych	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatkowa, pogłębiona analiza danych sprawozdawczych w obszarach o ocenie wyższej niż 2,99 • Wezwanie do udzielenia wyjaśnień lub przekazania dodatkowych informacji w zakresie występujących nieprawidłowości i w obszarach o ocenie wyższej niż 2,49 • Rozważenie przeprowadzenia kontroli problemowej w obszarach o ocenie wyższej niż 2,99 • Rozważenie przeprowadzenia kontroli kompleksowej w podmiocie
Podwyższona intensywność działań nadzorczych	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatkowa, pogłębiona analiza danych sprawozdawczych w obszarach o ocenie wyższej niż 2,99 • Wezwanie do udzielenia wyjaśnień lub przekazania dodatkowych informacji • Przeprowadzenie kontroli kompleksowej w podmiocie ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o ocenie wyższej niż 2,99 • Rozważenie nałożenia kary pieniężnej na podmiot • Wszczęcie postępowania w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej w stosunku do podmiotu lub osób odpowiedzialnych • Rozważenie wszczęcia postępowania o cofnięcie zezwolenia na pełnienie funkcji członka zarządu albo rady nadzorczej osobom odpowiedzialnym za nadzór nad obszarem, w którym wykryto rażące nieprawidłowości wpływające na pogorszenie oceny nadzorczej powyżej poziomu 3,49
Wysoka intensywność działań nadzorczych	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatkowa, pogłębiona analiza danych sprawozdawczych w obszarach o ocenie wyższej niż 2,99 • Wezwanie do udzielenia wyjaśnień lub przekazania dodatkowych informacji • Przeprowadzenie kontroli kompleksowej w podmiocie ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o ocenie wyższej niż 2,99 • Wszczęcie postępowania w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej w stosunku do podmiotu lub osób odpowiedzialnych • Rozważenie wszczęcia postępowania o cofnięcie zezwolenia na pełnienie funkcji członka zarządu albo rady nadzorczej osobom odpowiedzialnym za nadzór nad obszarem, w którym wykryto rażące nieprawidłowości wpływające na pogorszenie oceny nadzorczej powyżej poziomu 3,49 • Rozważenie wszczęcia postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na utworzenie towarzystwa

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Piękna 20

00-549 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00

fax (+48 22) 262-51-11

e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl